

Eikers store Turdans-spellemenn

Ole Næss og Torleif Strøm

Musikkinslag ....

- Begge var med og stiftet Eiker Spellemannslag, etter at de begge hadde vært på konsert med Sigbjørn Bernhoft Osa, på Buskerud Folkehøgskole på Darbu, vinteren 1971.
- Begge var da erfarne dansespellemenn og hadde allerede spelt turdans og gammaldans for leikarringer i mange år.
- Begge var også erfarne dansere.
- Ingen av dem var «store fiolinister» med stor klang i instrumentet, men de tok det igjen som dedikerte dansespellemenn, med meget imponerende repertoar.
- De var sjølskrevne ledere i spellemannslaget når det skulle spelles turdansmusikk, og var tryggheten sjøl til oppspell.
En sjelden gang hendte det de startet i feil toneart, i forhold til det som sto på nota, og enda sjeldnere at de koblet feil melodi.
(Men Ole fikk mange ganger høre i Spellemannslaget om da han startet i feil toneart under oppvisningen fra en stor scene under et landsstevne på Åmot)

Musikkinslag ....

Ole

Jan Henrik introduserer Ingrid Aas (94 år), som begynte å danse i begynnelsen av 1930-åra og danset til både instruksjon av Klara Semb og musikk av Thor Ødegaard

- Bonde på Vålen i Vestfossen
- Hadde spelt mye med Thor Ødegaard (født 1857, opprinnelig fra Ask på Ringerike), som jo er en av de store komponistene og utøvere av turdans og annen dansemusikk i Øvre Eiker fra før 1900 og fram til 1937.
Kanskje lærte han å spille fele av Thor?
Aasmund Kristoffersen sa flere ganger om Ole, at han nok lærte litt **for mye** av Thor, for han pleide bare å bruke den øverste delen av bua.
- Mangla pekefingeren på bogehanda, som naturligvis ikke var noen fordel for tonen i fela.
- Han var nok spesielt opptatt av musikk som kunne forbindes med Ådalen, der (Waagaard-)slekta hans kom fra.

Musikkinslag av Knut Næss

Tilleggs kommentarer fra Bjørg Celius

- La alltid ned fele når laget spelte tango eller sving.
Vi fikk aldri greie på om det var fordi han ikke ville lære seg melodiene, eller om fela ikke «tålte» den musikksjangeren.
- Det Oles dansende datter Marit husket best var, at han ikke hadde tid til å komme i barndåpen, fordi han skulle spille for leikarringen

Musikkinslag ....

Torleif

- Arbeidet på Jernbaneverkstedet på Sundland i Drammen
- Begynte i spellemannslaget med hardingfele.
- Spelte for opptil 7 leikarringer i uka i den mest hektiske perioden, og da blei det lite tid til spellemannslaget.
Deriblant flere barne- og ungdomspartier – bl. a. Konnerud og Åssiden
Med sin milde stemme og «snille» øyne fikk han umiddelbart en fabelaktig kontakt med barn i alle aldre, som bl.a. betydde mye når han blei benyttet til div. klassebesøk med folkemusikk skolen.
- På den tida da spellemannslaget blei starta var ikke kopimaskiner vanlig. Torleif skreiv ned mange noter på turdanser, også fra turdansk boka, som Johan Rødset så fikk mangfoldiggjort på spritduplikatoren på Veiavangen Ungdomsskole.
- Elska å handle med buer og feler. På sine eldre dager hadde han opptil 6 feler samtidig, og kjøpte buer så dyre at han ikke turte si prisen.

Tilleggs kommentarer fra Bjørg Celius

- Sammen med Torleif gjorde vi en beregning/anslag hvor mange melodier han hadde mer eller mindre i hodet. Jeg mener vi kom fram til ca. 600.
- Lærte opp, og spelte sammen med mange andre, som Rolf Hope, Elsa Bråthen, Piotr Klafkovskij og Ragnar Hosarøygard.
- Deltok på mange kappleiker som solo-spellemann.

Musikkinslag ....

Som sagt: Begge var meget erfarne turdansspellemenn, som sjøl kunne dansene. Det betydde at leiklederen ikke behøvde å fortelle spellemannen hvilken dans som skulle danses – det skjønnte han av oppstilling og erfaring. Det hendte de tok feil, men meget sjelden. Litt oftere skjedde at de startet i feil toneart, men som solist betydde det lite. Store blei derfor frustrasjonen hos de andre musikerne i spellemannslaget, når hele laget skulle være med, og bl.a. leiklederne Rolf (Iversen) og Ingrid (Hals), fortsatt «hemmeligholdt» repertoaret. Et resultat av dette er masurkaen «Den helvetes leikleder'n»

Musikkinslag ....

Dette var et lite innblikk i 2 store turdansspellemenns liv. Begge med over 50 års virke, og kjent av dansere og spellemenn i Nedre Buskerud på store deler av 1900-tallet. Deres like får vi garantert ikke se igjen på disse kanter.